

Bild: Märten Svensson

Lantmännens skördeprognos 2023:
**4,6 miljoner ton
spannmål**

 Lantmännen

Årets skördeprognos:

4,6
miljoner ton

Lantmännens prognos för den svenska skörden uppgår till 4,6 miljoner ton spannmål, och 456 000 ton oljeväxter och trindsäd. Det innebär att årets spannmålsskörd ser ut att bli lägre än förra året, då 5,8 miljoner ton spannmål skördades. Den prognostiserade skörden är även lägre än femårsnittet på 5,2 miljoner ton samt normalskörden på 5,6 miljoner ton. Summerat över hela landet har den torra våren påverkat både höstgrödorna och de vårsådda grödorna negativt. Den stora andelen robust höstvetete har klarat både vintern och vårens torka bättre, men når inte upp till normala nivåer. En hård vårvinter i södra Sverige begränsade tidigt förutsättningarna för höstrapsen, som sedan även påverkades negativt av torkan. I Mälardalen, Sörmland och Östergötland har avkastningspotentialen för de vårsådda grödorna påverkats betydligt av den torra våren.

Bild: Mårten Svensson

”Vi ser ut att gå mot en betydligt sämre skörd än genomsnittet för Sverige. Den torra våren och försommaren betyder att skördepotentialen begränsas, vårgrödorna har drabbats hårdast men alla spannmålsgrödor är negativt påverkade av bristande nederbörd. Regnet i början av juli förbättrar visserligen förutsättningarna, men kompenserar inte för den minskning som torkan dessförinnan redan orsakat.”

Per Germundsson
Chef Försäljning & försörjning
Spannmål, Lantmännen

Skördevolym spannmål per år, Sverige

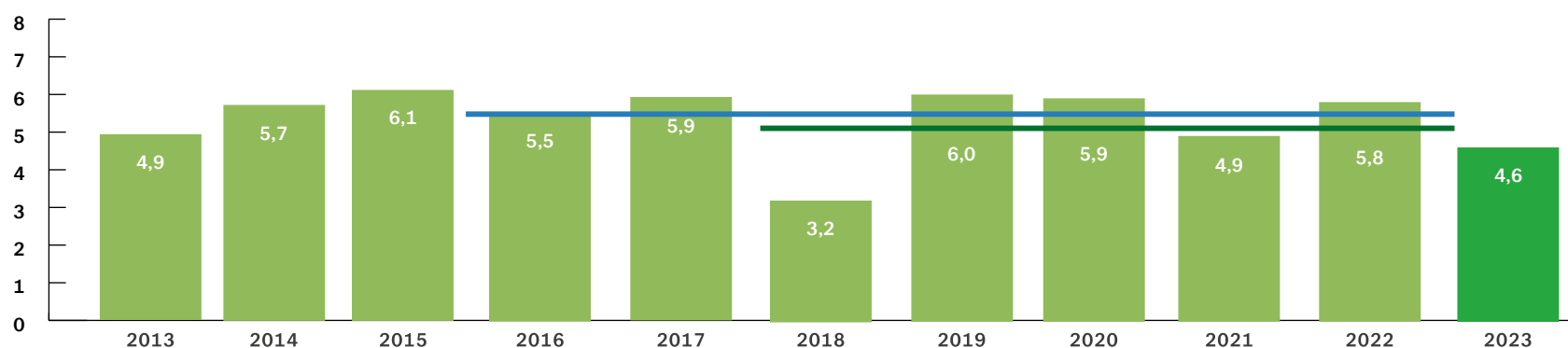
Enhet: miljoner ton

Utfall skörd

Prognos 2023: 4,6

5-årsnitt: 5,2

Normalskörd*: 5,6

*Beräknas som snittet på fem år efter att bästa och sämsta åren räknats bort från de senaste sju åren.

Resan mot skörd 2023

Höstbruk

September – november: Bra förutsättningar ledde till en mycket stor sådd av både höstvetete och höstraps. Den sådda arealen höstvetete uppskattas vara den största någonsin. Milda temperaturer gjorde att höstgrödorna etablerades på ett bra sätt inför vintern och i södra Sverige fortsatte de att växa in i november. En stor höstsådd leder i regel till en god skörd, givet gynnsamma väderförhållanden, eftersom höstsådda grödor är mer robusta och ofta mer högavkastande än de vårsådda.

Vintervila

December – februari: Årets höstgrödor möttes av en rad utmaningar i olika delar av landet; allt från ogynnsamma väderomslag till viltskador från älg, hjort och vildsvin. De kraftiga väderomslagen i södra Sverige under december, från tvåsiffriga plusgrader till tvåsiffriga minusgrader, tog mycket hårt på främst rapsen. Det ledde till utvintring och svaga bestånd. I Sörmland, Östergötland och Mälardalen var den milda vintern, fränsett vissa köldknäppar, generellt gynnsam för grödorna. Västra Sverige hade gynnsamma förhållanden under vintern, vilket gav bra förutsättningar för grödorna.

Vårbruk

Mars – april: Vårbruket startade något senare än vanligt i stora delar av landet till följd av regnperioder och kyla. Fukten och tempe-

raturerna var gynnsamma för de höstsådda grödorna, och innebar också att vårbruket kunde genomföras under bra förutsättningar i södra och västra Sverige. I södra Sverige kördes dock större arealer höstraps upp efter den tuffa vintern och ersattes med vårgörödor. I Mälardalen var det stora variationer på förutsättningar om man hann så före regnen i månadsskiftet april/maj, eller om man sådde något senare då den torra våren påverkade uppkomsten betydligt. I Norrland, där man främst sår på våren och nästan uteslutande korn, förlöpte sådden väl.

Maj: Under månaden började bristen på nederbörd att påverka grödorna negativt, framför allt de vårsådda, som inte har lika djupa rotsystem som höstsådda grödor. Förstaskörden av vall varierade över landet, men var i södra och mellersta Sverige betydligt mindre än normalt och det torra vädret gjorde att återväxten av gräs på vallarna var mycket svag. I norra Sverige har den första vallskörden varierat i volym, men haft bra kvalitet. Även i norra Sverige finns en stor oro för återväxten.

Tillväxtperiod

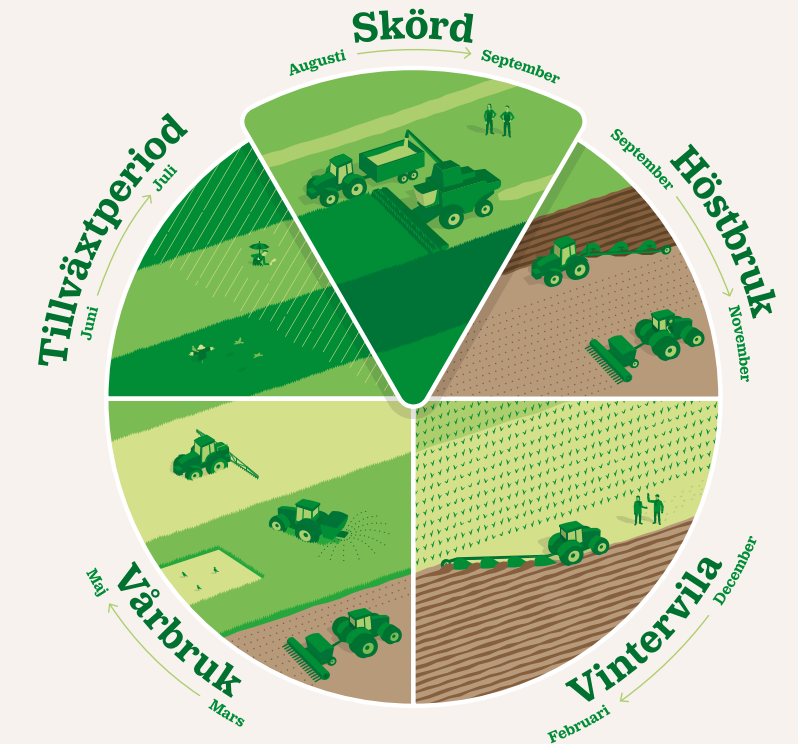
Juni: Under månaden fortsatte det mycket torra vädret och temperaturerna steg kraftigt, något som stressar grödorna och leder till mindre ax. Torkan och värmen begränsar avkastningspotentialen i hela landet. Jämfört med den extrema torkan 2018 är förutsättningarna bättre, dels på grund av en betydligt

större andel höstsådda grödor och dels för att temperaturerna har varit lägre under våren 2023 jämfört med 2018.

Juli: Summerat över hela landet ser höstgrödorna (höstvetete och råg) ut att ha en bättre potential än de vårsådda grödorna (havre, vårkorn, vårvete, vårraps och ärter), men skördepotentialen är betydligt lägre än normalt. Det torra vädret och återväxten av vall har lett till att ovanligt stora arealer spannmål skördats som helsädesensilage till djuren. Nu återstår den viktiga sista månaden innan skörd. Stora delar av landet skulle i dagsläget behöva betydande mängder regn, men skördepotentialen har redan påverkats mycket negativt.

Skörd

Juli – september/oktober: Lantbrukare över hela landet är nu fokuserade på ett intensivt arbete med årets viktiga skörd och skördarbetet i de södra delarna av Sverige startar i slutet av juli. Spannmålen och de andra grödorna levereras till Lantmännens mottagningar över hela Sverige, eller lagras hemma på lantbrukarnas gårdar. Lantmännen har en ledande roll vad gäller spannmålshantering och tar emot spannmål på ett femtiotal platser runtom i hela landet.

”Odlingsåret 2023 innebär stora utmaningar för lantbrukarna. Kostnaden för insatsvaror, som drivmedel och mineralgödsel, har varit höga och den förväntade skörden bedömer vi bli väsentligt lägre än normalt. Det innebär att de svenska lantbrukarna i många fall sitter med höga ekonomiska risker. Frågor om ökad produktivitet och riskhantering blir därför allt viktigare i jordbruket.”

Elisabeth Ringdahl
Chef Division Lantbruk, Lantmännen

De största svenska sädesslagen

Vete

Höstvete är den vanligaste grödan i Sverige och hösten 2022 såddes den största arealen någonsin av höstvete i Sverige. Den genomsnittliga skörden uppgår till nästan tre miljoner ton per år. Detta utgör drygt hälften* av den totala skörden av spannmål i Sverige. Höstvete är en robust gröda med generellt god avkastning som främst används i livsmedelsproduktionen. Endast cirka fyra procent av skörden kommer från det extra proteinrika vårvetet. Vete är en betydande internationell handelsvara och står för den största andelen av svensk spannmålsexport. Årets skörd av vete beräknas uppgå till cirka 2,65 miljoner ton.

Havre

Varje år skördas drygt 600 000 ton havre i Sverige, vilket utgör cirka tolv procent* av den totala spannmålsskörden. Havre är en central gröda för det svenska jordbruket och förutsättningarna att odla havre i Sverige är mycket goda. Globalt finns det ett stort intresse för svensk havre och exportmarknaden efterfrågar i ökande omfattning svensk och finsk havre tack vare vår världsledande kvalitet. Havreskörden 2023 beräknas uppgå till drygt 511 000 ton.

Råg

Idag odlas råg på cirka en procent av odlingsarealen i Sverige och i genomsnitt skördas 150 000 ton råg per år, vilket utgör cirka tre procent* av den totala spannmålsskörden. Råg växer snabbt och har traditionellt främst använts för bakning av knäckebröd och grovt bröd som görs på fullkornsråg och surdeg. Årets skörd av råg prognosticeras till 115 000 ton.

Korn

I Norden har korn länge varit en dominerande gröda som främst används till djurfoder, men även som malkorn till öl och whiskeyproduktion. Idag utgör korn drygt 25 procent* av den totala spannmålsskörden. Årets skörd av korn beräknas uppgå till cirka 979 000 ton.

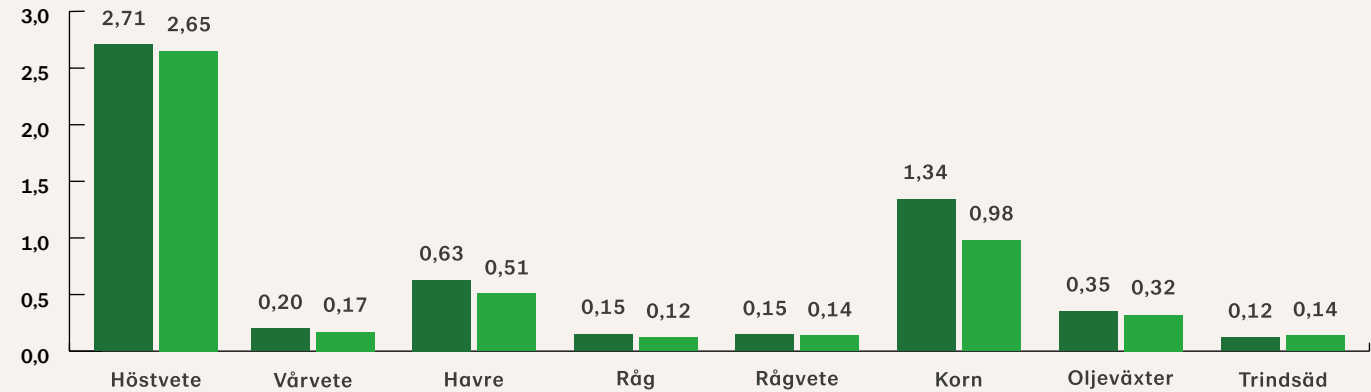
*beräknat på snittet för grödan och den totala skörden under de senaste fem åren i Sverige.

Årets skördeprognos, fördelning per gröda

Enhet: miljoner ton

■ 5-årsnitt

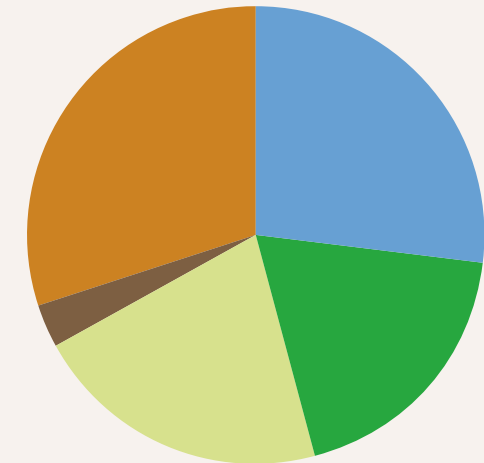
■ 2023 (prognos)

Detta används spannmålen till

Fördelningen baserat på Lantmännens användning

Livsmedel	27%
Foder	19%
Industri*	21%
Utsäde	3%
Export	30%

*Industri: tillverkning av etanol och dryckessprit

Oljeväxter och gröna proteiner

Oljeväxter

I Sverige odlas oljeväxterna raps, rybs och lin. Raps står för de överlägset största volymerna, och odlas till största delen i södra Sverige. Totalskornden av de närbesläktade grödorna raps och rybs är knappt 350 000 ton per år, och den totala linskornden ligger på drygt 5 000 ton. De svenska lantbrukarna har under 2022 och 2023 odlat stora arealer raps men efter en hård vinter ser bestånden i Skåne och kring Mälaren ut att ge en låg avkastning. Årets skörd av oljeväxter prognosticeras till 318 000 ton.

Trindsäd

Trindsäd, det vill säga ärter och bönor, har under de senaste åren fått ett rejält uppsving. Marknaden för gröna proteiner växer och det finns ett ökande svenskt intresse av att förädla växtprotein ur baljväxter. Proteingrödor är även av stort intresse för de svenska djurbönderna, som alternativ till olika importerade proteinkällor. Lantmännen bedömer att årets skörd av trindsäd kommer att uppgå till 138 000 ton.

*beräknat på snittet för grödan och den totala skörden under de senaste fem åren i Sverige.

Stärkt erbjudande inom växtbaserade proteiner

Lantmännens investering på mer än 1 miljard kronor i en ny storskalig produktionsanläggning för ärtproteiner i Lidköping kompletterar det befintliga sortimentet av hållbara spannmålsbaserade proteiner från vete och havre. Satsningen skapar nya förutsättningar för svenska lantbrukare att odla ytterligare en gröda i växtföljden och har flera fördelar för miljö och klimat. Satsningen är också ett viktigt komplement till den nya glutenanläggningen i Norrköping som invigdes i maj. Den nya ärtproteinanläggningen som just nu är i planeringsfasen beräknas stå klar i början av 2026.

Mot en fossilfri spannmålsvärdekedja

Klimat & Natur är Lantmännens program för framtidens jordbruk och innehåller konkreta och mätbara åtgärder som gynnar biologisk mångfald och minskar klimatpåverkan. I år adderar vi den sista pusselbiten - fossilfritt producerad mineralgödsel - till vårt odlingsprogram. Därmed etablerar vi sannolikt världens första storskaliga fossilfria produktion av vetemjöl, från jord till bord.

I spannmålsproduktion används ofta fossila bränslen i traktorer, tröskor, kvarnar, tor- kar och för transporter samt för produktion av mineralgödsel och andra insatsvaror. Alla dessa delar kan ersättas eller ställas om för att uppnå fossilfrihet.

Långsiktigt arbete

Lantmännens resa började redan 2015 när odlingsprogrammet Klimat & Natur lanserades. De lantbrukare som odlar enligt programmet arbetar med de senaste av våra utvecklade odlingsmetoder, bland annat fossilfria bränslen på gårdarna, precisionsspridning av växtnäring och anläggning av lärkrutor och blommande zoner på åkern. Sedan starten har vi successivt adderat fler hållbara kriterier till programmet och förändrat energianvändningen genom värdekedjan. I stapeldiagrammet visualiseras vår omställning till fossilfri energianvändning inom olika områden, för mjöl från svenskt vintervete.

Under skördeåret 2015 stod den fossila energin för 80,4 procent av den totala energianvändningen. Sedan dess har den fossila energin kunnat ersättas med förnybar. Med

fossilfri mineralgödsel på plats kommer mindre än fem procent fossila energislag att återstå i odlingen av höstvetete. Dessa fem procent utgörs av restströmmar som var och en för sig är mindre än en procent vardera.

Alla lantbrukare som är anslutna till Klimat & Natur har kunnat ställa om till mer hållbara odlingsmetoder och insatsvaror på gården. Och odlingsprogrammet fortsätter att växa med ökade volymer och fler odlingskriterier, samtidigt som vårt eget sortiment utökats och fler anslutit sig till programmet.

Gemensam omställning

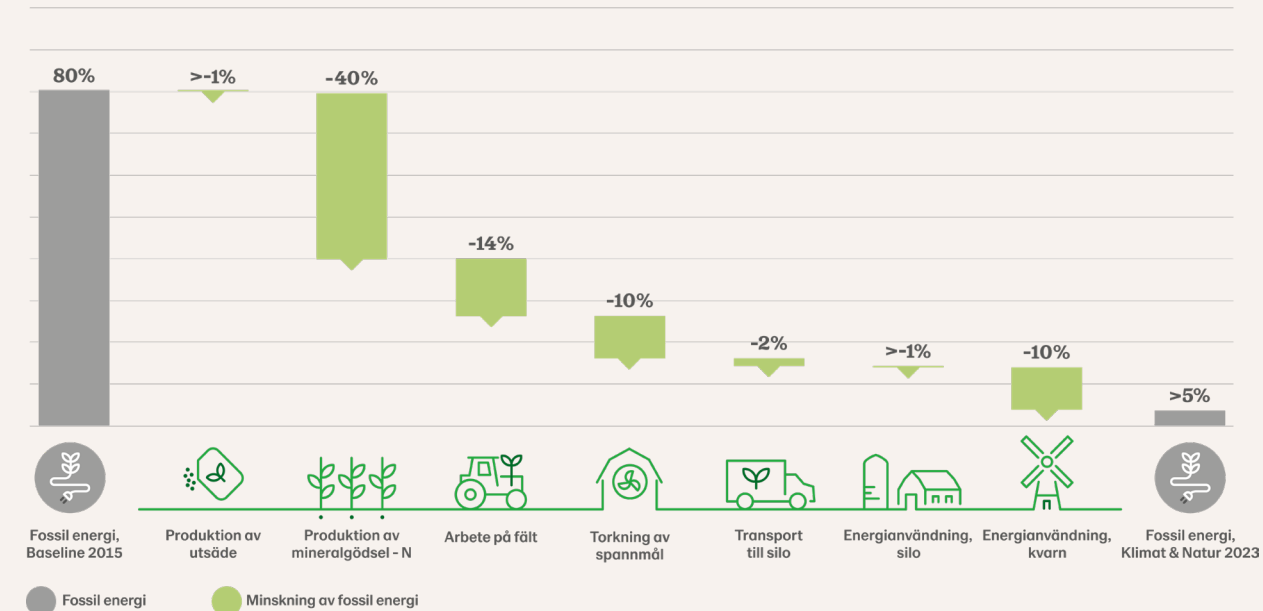
Lantmännens arbete för att utveckla en fossilfri värdekedja för spannmål visar att en omställning av jordbruket är möjlig. Nu krävs gemensamt arbete för att skala upp produktionen och ställa om livsmedelsproduktionen. Marknaden och politiken behöver stötta omställningen och kostnader delas genom hela värdekedjan.

[Läs mer om odlingsprogrammet Klimat & Natur.](#)

[Läs mer om fossilfri värdekedja för livsmedel.](#)

Utfasning av fossil energi i värdekedjan

Procent av total kwh energianvändning i värdekedjan för produktion av mjöl på svenskt vintervete

"Lantmännen driver utvecklingen mot ett än mer hållbart, produktivt och lönsamt jordbruk. Vi är fast beslutna att minska klimatpåverkan i enlighet med våra uppsatta mål och i linje med Paris-avtalet. Genom att etablera en storskalig fossilfri värdekedja visar vi att vi tar viktiga steg i rätt riktning."

Magnus Kagevik
vd och koncernchef, Lantmännen

Vi gödslar för höjd beredskap

Sveriges har unika möjligheter att etablera industriell produktion av fossilfri och hållbar mineralgödsel. En sådan produktion skulle möjliggöra livsmedelssektorns klimatomställning och också stärka svensk livsmedelsberedskap.

Vi visar att det är möjligt

Lantmännens ambitiösa mål för framtidens jordbruk siktar på ökad produktivitet i kombination med minskad klimatpåverkan. Vårt odlingsprogram Klimat & Natur tar sikte på just detta och ny teknik implementeras och används för att utveckla resultaten ytterligare. I år producerar vi för första gången spannmål i en fossilfri värdekedja – från jord till bord. Inte bara är det en stor och världsunik framgång för oss på Lantmännen utan även för den svenska livsmedelssektorn som helhet, då volymer redan idag kontrakteras för flera partnerföretag.

Unikt goda förutsättningar

För att accelerera klimatomställningen inom det svenska jordbruket krävs att även insatsvarorna är hållbart och fossilfritt producerade, här är fossilfri mineralgödsel en viktig del. Såväl Jordbruksverket som Fossilfritt Sverige pekar på att Sverige har unika möjligheterna för etablering av svensk industriell produktion av fossilfri och hållbar mineralgödsel. Detta skulle också stärka den svenska livsmedelsförsörjningen då Sverige idag är ett av få länder i Europa som saknar egen produktion av mineralgödsel. Det är en mycket stor sårbarhet, då mineralgödsel och i synnerhet

kvävegödsel är helt nödvändigt för växtodlingen, livsmedelsproduktionen och den svenska beredskapen. Utan någon kvävegödsling skulle produktionen i växtodlingen mer än halveras och ett sådant scenario skulle i förlängningen öka importberoendet av råvaror och förädlade livsmedel.

Grön el måste säkras

Även om Sverige har unika förutsättningar för att etablera produktion av grön hållbar mineralgödsel finns också flera utmanande hinder för investeringsbeslut. Konkurrensen om den fossilfria elen är den främsta. Idag räcker inte den gröna elen till alla de investeringar och projekt som inom ett par år behöver realiseras för att ta kliv i klimatomställningen. För att få till stånd produktionen av fossilfri mineralgödsel i den takt som omställningen av sektorn kräver, behöver systemet för rådande tillståndprocesser och tillgång till elnätet förnyas. I ett sådant system skulle en inhemsk produktion av fossilfri mineralgödsel, och med den en fossilfri livsmedelssektor, kunna bli verklighet inom överskådlig framtid.

Bild: Lantmännen

"Tillgången på gödsel är avgörande för ett livskraftigt svenskt lantbruk. Idag förlitar vi oss i Sverige helt på importerad mineralgödsel, vilket gör oss sårbara. En inhemsk produktion av fossilfri mineralgödsel är mycket viktigt för att Sverige ska klara klimatomställningen och för att säkra svensk livsmedelsförsörjning."

Per Lindahl,
styrelseordförande, Lantmännen

Så här gör Lantmännen sin skördeprognos

Lantmännen publicerar sin skördeprognos - en uppskattning av hur stor årets skörd kommer att bli - i juli. Prognosens syfte är att ge Lantmännen ett underlag för hur mycket spannmål som kommer att levereras från de svenska lantbrukarna under året. Prognosen innebär även att allmänheten får information om den kommande skörden, en nyhet som brukar vara av stort intresse.

Skördeprognosen baseras på en bedömd avkastning som bygger på väderdata, nederbörd, temperatur samt arealuppgifter för varje län, som lantbrukarna i Sverige skickat in till Jordbruksverket. Även historiska uppgifter, exempelvis avkastning för liknande år, vägs in.

Prognosen stäms av med Lantmännens säljare i respektive län och uppdateras med eventuell ny fakta innan den publiceras.

Att på förhand göra en bedömning av skörden är svårt och det är därför viktigt att ha i åtanke att skördeprognosen är just en prognos. Hur årets skörd blir vet vi säkert först när lantbrukarna har bärgat sin skörd och resultatet har sammanställts.

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 18 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda och omsätter 60 miljarder SEK på årsbasis. Genom forskning och verksamhet i hela värdekedjan tar vi ansvar från jord till bord.

